

Ohjeen luokka	Näytteenoton käsikirja
Versio/pvm	1.1/ 26.9.2012
Laatijat	S Liimatainen, V Huotari
Vastuuhenkilö	V Huotari (tarkistettu 5.7.2013)
Hyväksyjä	L Risteli (tarkistettu 5.7.2013)
Jakelu	vain sähköisenä: www.oyslab.fi

Huumetestauksen valvottu näytteenanto

Näytteenanto huumetestausta varten tulisi aina valvoa terveydenhuollon toimipisteissäkin, kun huumeiden käyttöä selvitetään juridisesta tai sosiaalisesta syystä.

Asiakkaan tunnistaminen

Asiakas kertoo itse nimensä ja henkilötunnuksensa. Lisäksi asiakkaan henkilöllisyys varmistetaan kuvallisesta henkilökortista, passista tai ajokortista. Jos kuvallista henkilökorttia ei ole mukana tai asiakasta ei voida muulla varmalla keinolla tunnistaa (esim. saattaja, ennalta tunnettu asiakas), näytettä ei oteta. Tunnistus merkitään Huumeseulontaläheteeseen.

Asiakkaan valmistaminen näytteen antamiseen

Asiakkaalle kerrotaan, että näyte annetaan valvotusti eli hoitaja seuraa näytteenantotilannetta WC:ssä. Näin varmistetaan näytteen alkuperä. Asiakas jättää päällysvaatteet, laukut ja muut irtotavarat WC:n ulkopuolelle. Virtsanäyte annetaan aamuvirtsasta tai virtsasta, joka on ollut vähintään neljä tuntia rakossa (tavoitellaan näytteen riittävää väkevyyttä). Virtsanäytteen saamista ei saa nopeuttaa juomalla.

Näytteenanto ja käsittely

Asiakas ja näytteenannon valvoja käyttävät kertakäyttökäsineitä koko näytteenannon ajan. Valvoja luovuttaa näyteastian asiakkaalle näytteenantotilassa. Valvoja varmistaa mm. peilein tai katsekontaktilla, että näyte tulee rakosta. Jos valvoja ei ole vakuuttunut, että virtsa tulee rakosta, ei ole syytä puuttua näytteen antamiseen vaan ilmoittaa näytteen alkuperän epävarmuudesta tutkimuksen pyytäjälle. Virtsanäytettä olisi saatava noin 50 ml. Asiakas antaa näyteastian takaisin välittömästi näytteen saatuaan.

Näyte jaetaan asiakkaan läsnä ollessa kahteen 10 ml putkeen (A ja B), jotka sinetöidään ja varustetaan nimitarralla. Asiakkaalta pyydetään allekirjoitus Huumeseulontalähete-lomakkeeseen. Myös näytteenannon valvoja täydentää ja allekirjoittaa lähetteen.

Sinetöinti

Näytteenannon valvoja kirjoittaa sinettiteippeihin nimikirjoituksensa.

Putkista tulee käydä ilmi

- asiakkaan nimi
- henkilötunnus
- näytteenantopäivä

Sinettitarra kiinnitetään korkin yli ja osittain nimitarran päälle (jos ATK-tarra käytössä).

Näytteen kuljetus ja säilytys

Näytteet lähetetään huoneenlämpöisenä.

A-putkea säilytetään jääkaapissa (+ 4 °C) analysoimiseen asti ja laboratoriossa analysoinnin jälkeen 1 kk pakastettuna (-20 °C).

B-putkea säilytetään laboratoriossa 1 kk pakastettuna (- 20 °C) (negatiivinen ja positiivinen näyte), jollei sitä aiemmin lähetetä jatkotutkimuksiin.